Groen onderwijs kritisch over advies Raad voor het Landelijk Gebied

Onderwijsveranderingen verbeteren inkomens in groene sector

FOTO: STUDIO ANDRÉ RUIGROK

▲ *Steeds minder potentiële bedrijfsopvolgers van agrarische ondernemers volgen onderwijs op het aoc; volgens de Raad voor het Landelijk gebied verdwijnt daardoor de vitaliteit uit het groene onderwijs*

De Raad voor het Landelijk Gebied noemt veranderingen in het groene onderwijs als één van de manieren om de inkomenspositie van groene ondernemers te verbeteren. De Raad vindt samenwerking tussen aoc's en roc's, op de wensen van ondernemers afgestemd groen cursusonderwijs en meer samenwerking tussen wetenschap en praktijk noodzakelijk. Het groene onderwijs onderschrijft dit advies slechts gedeeltelijk.

Om de inkomenspositie van ondernemers te verbeteren pleit de Raad voor het Landelijk Gebied voor een pakket aan overheidsmaatregelen. Met het in september aan minister Veerman uitgebrachte advies 'De boer in de keten: boeienkoning of teamspeler' adviseert de Raad de teelt van producten die zich onderscheiden door smaak, uiterlijk en de duurzaamheid van de productiemethode. Toezicht door de Mededingingsautoriteit op de prijsvorming, minder regel-

druk van de overheid, eenvoudige kwaliteitssystemen en een op groene ondernemers geënt ruimtelijk beleid noemt dit orgaan als andere belangrijke punten om de positie van ondernemers in deze bedrijfstak te beschermen. Tevens bepleit de Raad een vitaal groen onderwijs, veranderingen in het groene cursusonderwijs en meer samenwerking tussen praktijk en kennisinstituten. Met dit advies kwijt de Raad voor het Landelijk Gebied zich van zijn taak de minister en de beide kamers van de Staten-Generaal op hoofdlijnen van het beleid te adviseren. De nadruk ligt daarbij op strategische adviezen op lange en middellange termijn. Het werkterrein omvat het gehele beleidsveld van het ministerie van LNV, aangeduid als 'landelijk gebied'. De raad is samengesteld uit vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, de wetenschap en de politiek aangevuld met leden die op persoonlijk titel in dit adviesorgaan zitten.

Aoc's en roc's

Na een loopbaan bij de LLTB (Limburgse Land- en Tuinbouw Bond) fungeert Koos Koolen op persoonlijke titel als lid van de Raad voor het Landelijk gebied. Hij geeft desgevraagd een nadere toelichting op de adviezen voor het groene onderwijs. Koolen constateert dat de vitaliteit uit het groene mbo-onderwijs verdwijnt, omdat steeds minder potentiële bedrijfsopvolgers van agrarische ondernemers deze instituten bezoeken. Aoc's richten zich met een breder opleidingsaanbod op leerlingen met een andere achtergrond. Door opleidingen met een gering leerlingenaantal te combineren houden aoc's hun instituten rendabel. Dat gaat volgens Koolen ten koste van de kwaliteit: "Samenwerking met roc's voor de avo-vakken verhoogt bijvoorbeeld de efficiency." Sixtus Haverkamp, Cvb-lid van AOC Friesland, vindt samenwerking met andere instituten voor invulling van de algemeen vormende vakken ook een kans om opleidingen efficiënter in te richten: "We tasten de mogelijkheden voor samenwerking met roc's dan ook af, we zijn te laat wanneer de omstandigheden ons daartoe dwingen." De leerlingenaantallen bij zijn instituut maken deze stap echter nog niet noodzakelijk. Naast economische voordelen biedt deze constructie volgens hem ook pedagogische pluspunten. AOC Friesland past deze werkwijze in eigen huis al toe. Leerlingen uit diverse vakrichtingen zitten bij afdelingsoverstijgende vakgebieden bij elkaar in de klas. Haverkamp vindt het belangrijk wanneer jongeren buiten hun specialisme treden. Daarnaast constateert hij dat veel onderwerpen bij vakgerichte onderwerpen zich lenen voor aanbod op meerdere niveaus. Directeur stafbureau van Edudelta, Andrea Kaim, zet vraagtekens bij de suggestie van Koolen. Zowel aoc's als roc's houden zich volgens haar bezig met competentiegericht onderwijs en integreren de avo-vakken in hun uiteenlopende beroepsgerichte componenten: "Door deze samen met roc's aan te bieden vindt een ongewenste versnippering van het onderwijsprogramma plaats." Tevens houden roc's zich volgens haar, na een sterke centralisatie, bezig met een decentralisatie naar product-marktcombinaties om beheer en kwaliteit van sectoraal beroepsonderwijs goed te borgen.

"Ondernemers in de primaire sector beknibbelen op dit moment op cursussen. Een nieuwe tractor krijgt voorrang."

Cursusonderwijs

Verder constateert de Raad voor het Landelijk Gebied dat door de privatisering van het groene cursusonderwijs aoc's te veel aan hun eigen inkomsten denken en onvoldoende rekening houden met de wensen van ondernemers. Er bestaat volgens Koolen onder ondernemers behoefte aan korte op ondernemersschap gerichte cursussen. Nu blijven veel gegadigden thuis, omdat de vaak langdurige aoc-cursussen te veel tijd vergen: "Jammer, Nederlandse groene ondernemers verstaan hun vak, maar vaak ontberen ze de specifieke kwaliteiten van het ondernemersschap." Hij noemt het juiste beeld van de consument, onderhandelingstechnieken en fiscale aspecten van het ondernemersschap als voorbeelden van kansrijke cursussen. Koolen vraagt dan ook meer financiële steun voor het cursusonderwijs om gericht aan de vraag van ondernemers te beantwoorden. Hij pleit tevens voor een andere vorm van subsidiëring. Nu verstrekt LNV subsidies op cursussen die passen bij de LNV-beleidsthema's. Koolen adviseert ondernemers bij het vaststellen van deze thema's te betrekken om het draagvlak te vergroten. Enkele cursuscoördinatoren uit het groene onderwijs vinden echter dat niet de duur van de cursus maar het prijskaartje de doorslag geeft bij potentiële deelnemers. Cursuscoördinator Veehouderij van AOC Friesland, Gerrit Schott: "Vroeger bezochten ondernemers nagenoeg gratis opleidingen, nu hanteren scholen marktconforme tarieven. Dat inspraak van ondernemers bij de keuze van de beleidsthema's de animo tot deelname vergroot, geloof ik niet. Het gaat overigens om minimale bedragen." Jeroen van Drie, cursuscoördinator van Edudelta in Goes: "Ondernemers in de primaire sector beknibbelen op dit moment. Een nieuwe tractor krijgt voorrang." Dat er een grotere behoefte bestaat aan korte snelle cursussen voor ondernemers past volgens hem bij deze tijd. Mensen grazen en pikken op wat hen het beste past. Edudelta kan deze cursussen bieden, maar daar hangt een fiks prijskaartje aan. De ervaring leert dat belangstelling bij prijsstijgingen wegebt. Wel deelt hij de kritiek van de Raad op het ministerie bij de toekenning van subsidies: "De beleidsthema's slaan nauwelijks aan bij de doelgroep."
Beleidsmedewerker cursusonderwijs Douwe Ettema van de AOC Raad vindt deze kritiek deels terecht. De AOC Raad en de agrarische hogescholen overleggen dan ook met de minister over de vraag hoe het groene onderwijs een bijdrage kan leveren aan zijn doelstellingen. "We moeten vraag en aanbod beter op elkaar afstemmen", aldus Ettema. Hij voegt er aan toe het jammer te vinden dat de 'regeling cursusonderwijs' in juni 2003 is stopgezet. Hij tekent er bij aan dat aoc's wel op ondernemersschap gerichte korte cursussen aanbieden.

Wetenschap

Ook vindt de Raad voor het Landelijk gebied de samenwerking tussen onderzoeksinstellingen en de praktijk voor verbetering vatbaar. Onderzoeksresultaten dringen te langzaam tot de →

praktijk door. Koolen noemt de verplaatsing van bedrijven bij natuurgebieden met een te hoge ammoniakemissie als voorbeeld: “Door de praktijk sneller te betrekken bij de wetenschap betrekken, besparen we veel geld.” Bert Jansen, woordvoerder van onderzoeksinstituut Alterra, vindt de kanttekeningen van de Raad nog te onduidelijk om een definitief standpunt in te nemen: “Er bestaan meerdere soorten onderzoeksinstellingen. Bij het toegepaste onderzoek en praktijkonderzoek constateren we juist een trend om de praktijk bij het onderzoek te betrekken. Ik snap de kritiek dan ook niet helemaal, je kunt immers net zo goed stellen dat de praktijk de wetenschap meer bij haar problemen zou moeten inschakelen.”

Gerrit Strijbis